

kapelaan Leo Brueren

een levensschets
geschreven b.g.v. het gouden priesterfeest

(eerder gepubliceerd in JK Inform jrg. 37 no.1)

jeugdijaren en studie

Leonardus, Henricus Brueren werd geboren op 15 januari 1925 in het Noord-Limburgse Velden, als tweede kind in een boerengezin van oorspronkelijk negen kinderen. Na de lagere school ging hij in 1937 naar het bisschoppelijk college in Weert met de bedoeling priester te worden. De oorlogsjaren verhinderden een geruisloze overgang naar het Grootseminarie in Rolduc. In de laatste periode van de Duitse bezetting kreeg hij toestemming om al een priestertooi met -boord te dragen, waardoor hij gemakkelijker "boven- en ondergronds" kon werken. Hij deed beide.

Hij had het voorrecht te studeren onder seminariepresident mgr. dr. Frans Feron. Uit diens levenswijsheid met diepe kennis van de menselijke natuur put Leo Brueren, lang na Feron's dood, tot de dag van vandaag nog veel vruchten.

Evenveel invloed heeft hij trouwens ondergaan van de diep met de natuur van het levende dier en gewas verbonden boer die zijn vader was. Adviezen en voorbeelden van grote persoonlijkheden waren hem meer waard dan wat heet: de leer van de kerk.

Leo voltooide zijn studie in Rolduc en werd op 10 maart 1951 tot priester gewijd. Dat gebeurde pas nadat hij nog eens goed de afweging had gemaakt

tussen enerzijds god en de mensen te dienen en anderzijds een plaats te krijgen in het instituut kerk. Hij vreesde dat deze beide kanten van de wijding wel eens met elkaar in strijd konden komen.

kapelaan in Kerensheide

Zijn eerste aanstelling was als kapelaan van de St. Jozefparochie in Kerensheide in de gemeente Stein. Hij legde daar snel contacten en op de eerste zondag stapte hij voor ieder die hij op straat tegenkwam van de fiets om een praatje te maken. Hij kreeg de jeugd gemakkelijk aan zijn kant voor allerlei activiteiten die hij voor hen improviseerde.

In 1952 ging hij op zijn scooter naar Rome, hetgeen een misdienaar de vraag ontlokte: "Kaplaan, gaat geer op dat aotopetje naar Rome?". Hij keerde heelhuids terug naar Kerensheide.

Bij het zilveren priesterjubiläum van pastoor Geurts voerde hij voor de kerk een massaspel op dat erg in de smaak viel. Uit de door hem georganiseerde uitstapjes voor kinderen groeide het goed lopende kindervakantiewerk. Als buurman was hij geliefd in de straat en de mijnwerkers zorgden dan ook dat hij geen koude voeten hoefde te hebben door af en toe een zakje kolen in zijn kelder te leggen. Hij was jarenlang de geestelijke adviseur van de voetbalclub "De Ster" in Stein. Bij gelegenheid

van het feest van St. Barbara, de patroones van de mijnwerkers, was er een voetbalwedstrijd tussen de mijnwerkersbond en de mijnbeambtenbond. De kapelaan werd ingedeeld in het beambtenelftal en ooggetuigen vonden zijn manier van voetballen niet kinderachtig.

Buren in moeilijkheden konden altijd bij hem telefoneren als dat nodig was. Weinig mensen hadden toen zelf al een telefoon. Toen zijn buurvrouw vlak voor de bevalling stond kreeg haar man de sleutel van de kapelaanswoning om eventueel 's nachts daar te kunnen opbellen. De kapelaan vroeg hem wel om het zachtjes te doen, dan hoefde hij niet wakker te worden. Als hij wist dat zijn buurman de nachtdienst had duwde hij zijn scooter tot aan de straat en startte daar pas om de buurman niet te wekken in zijn slaap overdag. Buurtgenoten van kapelaan Brueren in Stein denken nu nog met sympathie over de manier waarop de verse priester met zijn parochianen in het dorp omging.

kapelaan in Venlo

In 1957 werd hij benoemd tot kapelaan van de St. Martinusparochie, de centrumparochie in de stad Venlo, waar hij in 1958 zijn werk begon en thans in 2001, nog steeds als kapelaan actief is. Hij is waarschijnlijk de oudste

in functie zijnde kapelaan van Nederland.

In de werkverdeling tussen de pastoordeken en zijn toen nog drie kapelaans kreeg kapelaan Brueren onder andere het jeugdwerk toebedeeld. Hij racete op zijn scooter door stad en land, wat een aantal gelovigen maar vreemd vond. Stemde het rijden op een scooter immers wel overeen met de waardigheid van een priester?

Zijn drie collega-priesters in de parochie behoorden tot de bedaagde en in hun eigen gevoel boven de gewone mensen uitstekende geestelijke leiders. Priesters hadden een zeer hoog gezag in de samenleving van toen en pleegden zich dienovereenkomstig te gedragen.

vastenconferenties

De kapelaan had er geen vrede mee - toen er snel veel begon te veranderen - uitsluitend langs de traditionele wegen van kerk en samenleving te werken tussen de jonge mensen en maar te hopen dat de jeugd in dat "keurslijf" zou meelopen. Dit leidde bij hem tot verdieping in de opkomende eigen cultuur van de jeugd en hij voelde - zeker ook door het teruglopende kerkbezoek - de noodzaak van een afzonderlijke benadering van jongeren, ook door de kerk.

De eerste vrucht van deze eigen benadering waren zijn jaarlijkse vastenconferenties, speciaal voor jonge mensen met een geheel vernieuwde, originele inhoud en aanpak. Telkens andere bekende sprekers, priesters en leken, populaire musici en muziekgroepen uit het hele land kwamen vijf jaar lang elke week in de vastentijd naar de St. Martinusparochie en later ook naar de St. Antoniusparochie in Blerick. De aanloop van de jongeren was een groot succes en door de vastenconferenties werden duizenden jongeren bereikt en velen van hen tot verder nadenken gebracht. De kapelaan wist heel goed dat het voor velen ook een uitje was, omdat er nog weinig anders te doen was in de stad.

Jongerenkerk

Een kern van de jonge deelnemers wilde niet stoppen, maar wilde juist méér en zo ontstond voorzichtig de Jongerenkerk Venlo met elke zondag een eucharistieviering, speciaal gericht op jonge mensen. De kapelaan aarzelde in verband met de mogelijke richting die het in zou kunnen slaan, maar ging er in mee en kreeg de steun van zijn pastoor-deken J. Kluijtmans. De zelfvoorziening door de jonge mensen was groot en onder de rugdekking van de deken en met medewerking van het kerkbestuur kwam het experiment van

de grond. De kapelaan, die geen idee had hoe lang het zou duren, wist ook steun te krijgen bij Bisschop Moors van Roermond, wiens toestemming nodig was om bepaalde soorten - toen afwijkende - muziek de eucharistievieringen te laten opluisteren. De kerk wilde alleen gecontroleerde experimenten toelaten. De kapelaan zorgde ervoor daar bij te horen. De Venlose Jongerenkerk - met een eigen kerkgebouw, de middeleeuwse Minderbroederskerk - trok weldra duizenden jongeren en ondervond ook belangstelling in de rest van Limburg, van Nederland en ook in het buurland Duitsland en in België. De communicatie-eigenschappen van kapelaan Brueren waren daar niet vreemd aan.

Radio, televisie en pers besteedden veel aandacht aan het fenomeen Jongerenkerk en de speciale jeugdpedagogische aanpak van kapelaan Brueren en de gekwalificeerde medewerkers die hij steeds om zich heen wist te verzamelen. Aanvankelijk weken alleen de muzikale begeleidingen maar niet de teksten af van de Romeinse liturgie. Na korte tijd kwamen er ook eigen teksten, die aan de bezoekers werden uitgereikt.

Na 36 jaar bestaat de Jongerenkerk nog steeds als gelovige gemeenschap, al zijn de jongeren gemiddeld meer dan zes en dertig jaar ouder geworden en al bleek zij niet geheel bestand

tegen het verminderde kerkbezoek overal in Europa. De kapelaan is nog steeds de centrale inspirator, de laatste twee jaar geassisteerd door de pastorale coördinator en theoloog drs. Herman Evers.

Zeer veel priesters uit binnen- en buitenland, ook veel bisschoppen, zijn in eucharistievieringen voorgegaan in de Minderbroederskerk, die het kerkbestuur van de St. Martinusparochie de Jongerenkerk nog steeds ter beschikking stelt. Het liederenrepertoire, grotendeels met eigen, originele muziek en tekst, kreeg op veel plaatsen in Nederland en België belangstelling en in menig religieus zangboek zijn inspirerende gezangen uit dit repertoire opgenomen. Niet in dat van het eigen bisdom.

niet polariseren

Kapelaan Brueren heeft nooit confrontatie gezocht binnen de kerk, daarentegen steeds een verzoenende invloed proberen uit te oefenen, ook als anderen soms wel op confrontatie uit waren in de jaren van openbare, langdurige en felle polarisatie in de kerk.

Twee keer is hij niet ingegaan op de uitnodiging van Mgr. dr. J. Gijsen om pastoor te worden, hij bleef liever kapelaan in Venlo. Bisschop Gijsen liet duidelijk weten de verantwoordelijkheid voor de Jongerenkerk niet te

kunnen dragen, maar hij greep niet in, hetgeen hij in vergelijkbare basisgemeenschappen in Roermond en Maastricht wel deed. De reden was dat de bisschop overtuigd was van de priesterlijke bewogenheid waardoor Brueren zich bij zijn handelen liet leiden.

St. Martinuskerk en Kapel van Genooy

De kapelaan heeft van het kerkbestuur van de Martinusparochie, in wisselende samenstellingen, gedurende vier en veertig jaar steeds ondersteuning bij zijn volledige priesterarbeid gekregen. Ook toen hij in stad en omgeving nog omstreden was. Die omstredenheid is thans veel kleiner geworden, al zijn er nog Venlonaren die hem "ne vlaegel" vinden.

Hij draagt sinds vele jaren de verantwoordelijkheid voor diensten en vieringen in de kapel van O.L. Vrouw van Genooy, die ook onder de St. Martinusparochie valt.

Alles opgeteld heeft hij bijna twee jaar in interimperioden tussen de gaande en komende pastoor-deken de pastorale verantwoordelijkheid voor de St. Martinusparochie op zijn schouders gedragen en het parochiewerk vlekkeloos laten verlopen.

Huize Doortocht

Een van zijn initiatieven is de oprichting van Huize Doortocht, het tehuis voor dak- en thuislozen. Daar zijn en worden nog steeds veel personen in nood opgenomen. Aanvankelijk was de burgerlijke overheid in deze activiteit terughoudend, reden voor de kapelaan om op particuliere basis te starten. Hij wist ook hier altijd burgers bereid te vinden veel tijd vergende bestuursfuncties op zich te nemen, vrijwilligerswerk te verrichten en om financieel bij te springen. Inmiddels participeert de overheid in de sterk uitgegroeide activiteit, die niet meer weg te denken is.

vluchtelingenwerk

De kapelaan stond ook aan de wieg van een regionale vluchtelingenorganisatie, die inmiddels deel uitmaakt van het "Vluchtelingenwerk Nederland". Hij heeft gedurende geheel zijn priesterleven gedaan wat praktisch mogelijk was en door de gelovigen gedragen wordt om de oecumene met protestants-christelijke kerken, bedienaren en gelovigen te dienen en te bevorderen.

publicist

Al bijna vier en veertig jaar redigeert kapelaan Brueren het kerkelijk infor-

matieblad St. Martinusklokje van Venlo-Oost. Hij gaf er een informerend en religieus inspirerend karakter aan door artikelen van eigen hand en van inspirerende auteurs uit binnen- en buitenland, op kerkelijk, theologisch en religieus gebied. In artikelen en preken laat hij lezers en luisteraars vaak kennismaken met denkers en profetische personen, mogelijk gemaakt door zijn permanente kennisneming van verschijnende literatuur. Hij pretendeert nooit dat alles helemaal uit zijn eigen koker komt en de ooit door collega's gemaakte verwijten dat hij zou pronken met andermans veren zijn dan ook onterecht. Het gaat hem om de inhoud van de boodschap.

Tientallen jaren schrijft hij wekelijks stukjes in het E3-journaal en in andere huis-aan-huisbladen. Langs deze weg brengt hij iedere week de Blijde Boodschap in gezinnen aan de hand van voorvallen in het dagelijks leven en naar aanleiding van gebeurtenissen, lokaal, nationaal en in de wereld. Veel streekgenoten, ook die niet meer in de kerk komen, worden geïnspireerd door zijn korte stukjes "Van hart tot hart" en "Van mens tot mens".

Publiceren is een van de activiteiten die hij niet kan laten.

Zijn boekje "Pap zag ..." van 1987 gaat over het leven van zijn vader.

In 1995 publiceerde hij een trilogie: 1. Uit het dagboek van een 'camouflage

priester' over oorlog, bevrijding en thuiskomst, 1944-1945;

2. Authentieke verhalen van mensen uit de regio Venlo over oorlog, bevrijding en thuiskomst;

3. Pleidooi voor een postuum monument.

In 1996 verscheen "Een greep uit verleden en heden" met een selectie van artikelen uit het St. Martinusklokje bij gelegenheid van het honderdjarig bestaan van dat kerkblad.

In 1999 kwam "Van mens tot mens - van hart tot hart" uit, een selectie van "uitgelezen artikelen" die hij in de loop der jaren als columns in kranten en weekbladen heeft gepubliceerd.

internationale contacten

Leo Brueren is een van de weinige Limburgse priesters die al meer dan 25 jaar bijdragen aan Limburgse vertegenwoordiging in het Europees grensoverschrijdend priestertreffen uit de Bisdommen Hasselt, Luik, Luxemburg, Aken en Roermond, Europax genoemd. Zijn grensoverschrijdende en Europese activiteiten strekken zich ook uit op andere gebieden.

Hij presenteerde zich, in de tijd dat politiek nog interessant was en de verschillen ertoe deden, voortdurend op plaatselijke vergaderingen van politieke partijen van allerlei kleur om thema's in de zaal te slingeren en de

aanwezigen duidelijk te maken dat hun keuzen en besluiten van belang zijn en dat het klakkeloos volgen van de gevestigde orde funest kan zijn. Hij wilde permanent mensen wakker maken, die naar zijn oordeel ingeslapen waren. Dat wil hij trouwens ook in de kerk.

pastoraat

Ondanks zijn leeftijd van thans 76 jaar begeleidt hij zeer veel stervenden en hun naasten en verzorgt hij uitvaartdiensten, waardoor de kerk en het geloven mensen tot het laatst nabij zijn. Ook en met niet minder toewijding bij personen voor wie kerk en geloven op afstand geraakt zijn. Zorgvuldig en waar het kan in samenspraak met nabestaanden samengestelde teksten dragen naar zijn terecht oordeel niet weinig bij tot troost aan rouwenden en blijvende nagedachtenis aan de overledenen. Dikwijls ging hij voor in rouwdiensten waar hij voor de muzikale begeleiding zijn broer Baer vroeg, de getalenteerde solist, die hem in 2000 ontviel.

Veel jonge echtparen vragen hem hun kind te dopen, waardoor de kapelaan het geloven plechtig aan het begin van mensenlevens weet te plaatsen. Dat de tijden veranderd zijn blijkt als kinderen de kapelaan soms vragen hoe laat de "doping" van hun broertje of zusje zal plaatsvinden.

Sankt Anton

In zijn jaarlijkse vakanties in Sankt Anton am Arlberg in Oostenrijk vervangt hij tevens de pastoor aldaar en is hij bij iedereen bekend als "Pater Leo", die vooraan in eucharistievieringen, maar ook stervenden bijstaat, naar problemen luistert en kerkelijke huwelijksvieringen leidt.

De gemeenteraad van St. Anton heeft hem in 1999 het ereburgerschap verleend wegens zijn langdurige betrokkenheid met en zorg voor de burgers, zoals de gemeente Venlo hem in 1989 vergelijkbaar had onderscheiden met de toekenning van de Gouden Legpenning van de stad. Koningin Beatrix benoemde hem in 1995 tot Ridder in de Orde van Oranje Nassau. Hij is door veel lokale en regionale instanties onderscheiden met eigen tekenen van waardering en hoogachting.

sport

Ook in de sport heeft kapelaan Brueren een aantal functies vervuld en bij de voetbalclub VVV vervult hij die nog steeds. Ook daar heeft hij bij trainingen en laten zien zelf ook graag te voetballen. In tijden van tegenslag en minder goede uitslagen lijkt het wel of zijn ijver nog groeit en mengt hij zich overtuigd in de discussies over de steun die VVV van gemeente en gemeenschap

nodig heeft. Hij laat als het tegengit zijn club en vooral de sportmensen zelf niet in de steek. Onder hen wil hij te midden van alles de Goede Geest helpen verspreiden.

priester voor het leven

Deze opmerkelijke priester heeft stormen doorstaan, niet toegegeven aan verleiding tot confrontatie binnen de kerk en niet opgehouden te verkondigen dat de liefde het laatste woord moet hebben. De liefde zoals die zich in de meest vergaande vorm bij Christus uitte op Witte Donderdag in het breken en delen, op Goede Vrijdag in de dood en op Pasen in de verrijzenis. Hij bleef niet alleen trouw aan de belofte bij zijn priesterwijding, maar zocht creatief en met volledige inzet van zijn veelzijdige capaciteiten naar middelen om zijn priesterschap te vervullen in sterk veranderende tijden. Het mysterie aanvaardend en predikend waarmee God de mens omringt als hij tot hem wil doordringen. Ook als zware vermoeidheid toesloeg en af en toe twijfel aan de zin van zijn werk binnen sijpelde. Dat alles met veel dagelijkse pijn om wat door de polarisatie in de kerk en de houding van de hiërarchie medepriesters, ook klasgenoten van het seminarie, is overkomen, die er niet zonder verlies van hun

ambt of hun gezondheid of zelfs hun leven af gekomen zijn.

Dat dit hemzelf niet is overkomen komt mogelijk door het feit dat hij het spanningsveld tussen het dienen van God en de mensen enerzijds en het kerkelijk functionaris zijn anderzijds al vóór zijn priesterwijding voelde en er rekening mee hield. Hij bleef van Stein tot Venlo de man van de straat en de kapelaan van de mensen.

In de jaren dat de katholieke kerk polariseerde en in geloofsrichtingen verdeeld bleef en ook het openbare morele stelsel ontplofte is Leo Brueren voortgegaan met wat hij beloofde bij zijn wijding.

Overal waar mensen - bewust of niet - behoefte hebben aan de boodschap van Jezus Christus.

Harry Notenboom (2001)

Ook na zijn gouden priesterfeest bleef kapelaan Leo Brueren - voor zover zijn gezondheid dat toeliet - nog actief, zowel in Venlo als in Sankt Anton.

Hij overleed op 12 januari te Venlo. Op donderdag 18 januari werd hij opgebaard in "zijn" Jongerenkerk, alwaar men afscheid van hem kon nemen en alwaar te zijner gedachtenis een avondwake plaats vond.

Na de avondwake bleef hij in de Jongerenkerk. Gedurende de gehele nacht werd er bij hem gewaakt.

Op vrijdagmorgen 19 januari werd hij, begeleid door thuislozen van Stichting Doortocht, door familieleden, door vele priesters, door medewerkers van de Jongerenkerk, de St. Martinusparochie en de Kapel van Genooy en door een delegatie uit Sankt Anton, overgebracht naar de St. Martinuskerk, alwaar de plechtige uitvaartdienst plaats vond.

Na deze dienst werd hij gecremeerd in het crematorium te Blerick.

Zijn urn zal worden bijgezet bij het graf van zijn ouders op de begraafplaats in Velden.